



Billingen

BILLINGENS HISTORIA OCH VISION FÖR FRAMTIDEN



kraft mod glädje

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning/sammanfattning	3
1. Starten – från obruten mark till friluftsparadis	4
1.1 Idén om Billingens fritidsområde föds	4
1.2 Vägen till uppfylld dröm	4
1.3 Projektet står klart	4
2. Förändringar genom åren	6
2.1 Övertagandet	6
2.2 Decennier av utveckling	6
2.3 Viktigt steg mot framtiden	7
3. Billingen i dag	8
3.1 Ett berg av upplevelser	8
3.2 Nuvarande utbud	9
3.3 Kulturhistorisk miljö	10
4. Billingen i framtiden	11
4.1 2000-talets stora satsning	11
4.2 Målbild	12
4.3 Vägen mot målet	13
5. Kopplingen till Vision 2025	14

Inledning/sammanfattning

Skövde kommuns framgång vilar historiskt på ett starkt fundament av goda krafter som haft modet och viljan att satsa. Den andan lever i högsta grad och återspeglas tydligt i Vision Skövde 2025, där kommunen pekar ut färdriktningen för framtiden: ”Skövde-regionen är känd i landet som en välkomnande och växande region där människor möts, verkar och mår bra.”

För nästan 50 år sedan skrevs det första bladet i Billingeområdets historia. Det var då som makarna Sandberg formulerade sin vision om en friluftslivs- och konferensanläggning på platåbergets topp. ”Billingen – för själ och hjärta” var ledorden.

Genom en generös donation från paret blev drömmen verklighet 1970. Samtidigt blev Skövde ett viktigt centrum för friluftsliv, hälsa och rekreation. Grunden för att uppfylla Vision Skövde 2025 lades med andra ord redan då.

Sedan dess har Billingen varit en av de absolut viktigaste hörnstenarna i Skövde kommuns identitet. Anläggningen har under årtionden lockat besökare och konferenser till Skövde. Historien om området har fyllts av allt från stora evenemang till celebra besök och framåtsträvande idéer. Och – kanske viktigast av allt – av hundratusentals besökares glädje och ökade livskvalitet.

De senaste åren har Skövde kommuns arbete med att ytterligare utveckla Billingen intensifierats. Som ett vallöfte presenterade Allians för Skövde i augusti 2014 en plan för att ta makarna Sandbergs vision vidare in i 2000-talet, i linje med Skövdes nuvarande vision. ”Billingen 2020 – för själ och hjärta” innebär att Billingens fritidsområde ska utvecklas till ett av södra och västra Sveriges mest besökta besöksmål, såväl sommar som vinter.

Makarna Maja och Arne Sandberg är två av de viktigare krafterna som lyft Skövde framåt – men långt ifrån de sista.

1. Starten – från obruten mark till friluftsparadis

1.1 IDÉN OM BILLINGENS FRITIDSOMRÅDE FÖDS

Allting började med en historisk idé – och två människor som hade modet att genomföra den. Skövdebon och entreprenören Arne Sandberg var visionären som startade projekt Billingen för nästan 50 år sedan. Sandberg hade framgångsrikt byggt upp bensinbolaget Uno-X och parallellt med den verksamheten väcktes idén om att göra något viktigt för hemstaden.

Tillsammans drömde han och hustrun Maja om ett friluftsparadis, en rekreationsort på Billingens topp. Där skulle idrottsmän och -kvinnor tränas, unga och gamla träffas för sund motion, jäktade botas från stress och bekymmer och hela Skövdetrakten kunna träffas dygnet runt. Kort sagt: Alla skulle vara välkomna till avkoppling i frisk miljö på Billingen.

Makarna Sandberg presenterade sina tankar för den framgångsrike Skövdearkitekten Hans-Erland Heineman. Tillsammans tog de fram ett förslag till förverkligande av visionen.

1.2 VÄGEN TILL UPPFYLLD DRÖM

Skövde stad* hade redan ett par år tidigare, 1964, köpt upp ett sammanhängande markområde på Billingens platå ovanför staden. Samma år skrevs motioner till stadsfullmäktige om att området skulle användas för fritidsändamål. När Arne Sandberg tog kontakt med representanter för Skövde stad och berättade om sin idé blev gensvaret positivt. Skövdes företrädare, med Gustav Lake i spetsen, såg projektets värde för sin stad och lovade att upplåta mark samt bygga vägar och parkeringsplatser.

Arne Sandbergs nästa steg var att ta kontakt med landshövding Karl Frithiofson. Han var positiv till projektet och blev senare ordförande för den stiftelse, till vilken Sandberg donerade 10 miljoner kronor på sin 50-årsdag. När staden, länet och landstinget slöt upp för att underlätta projektets genomförande fanns inte längre några hinder för att göra verklighet av visionen.

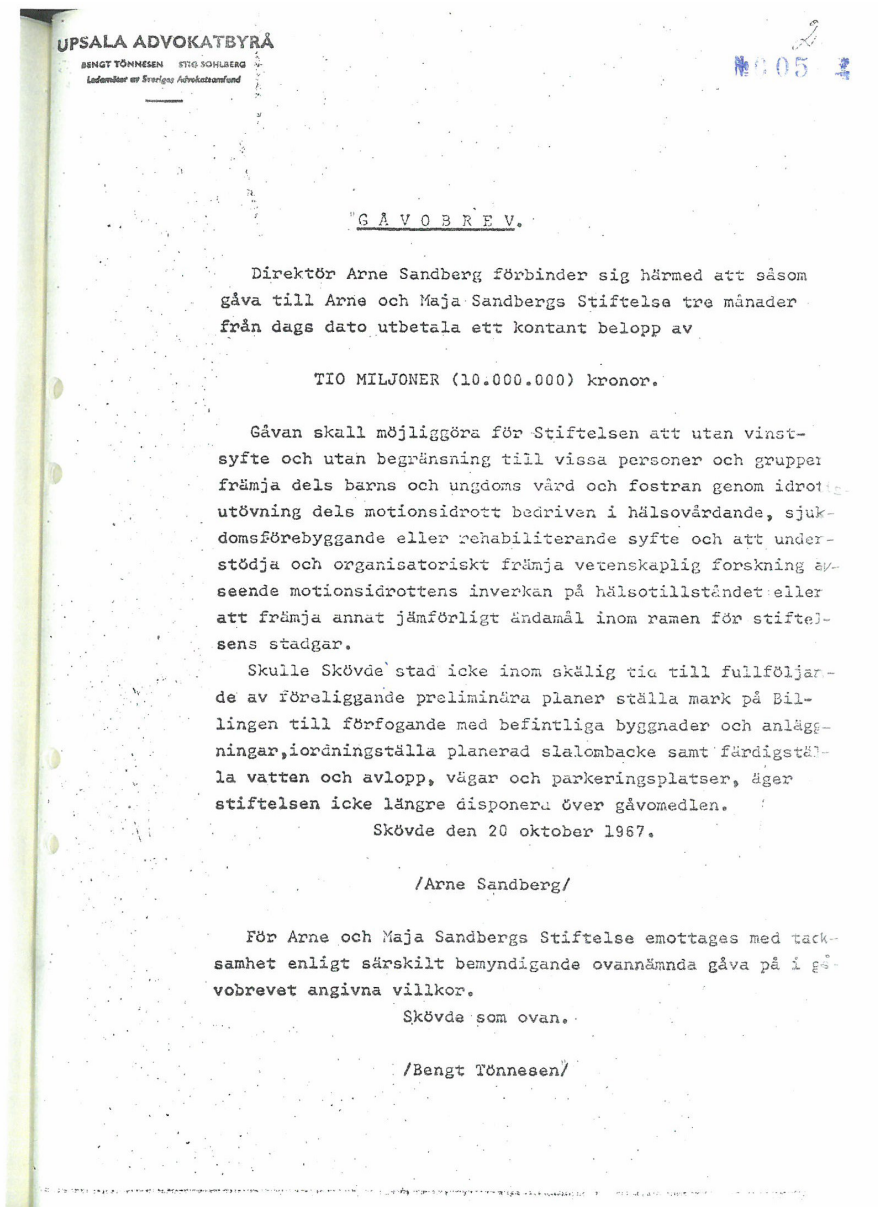
1.3 PROJEKTET STÅR KLART

Fredagen den 20 oktober 1967 offentliggjordes projektet. Arne Sandberg donerade 10 miljoner kronor till Arne och Maja Sandbergs stiftelse (se gåvobrevet på s 5) för att möjliggöra ett idrotts- och rekreationscentrum på Billingens topp. Beloppet motsvarar över 75 miljoner kronor i 2015 års penningvärde (Källa: SCB). I gengäld åtog sig Skövde stad att upplåta mark, bygga vägar, ställa i ordning parkeringsplatser, utföra vatten- och avloppsarbeten i området samt förlänga och bygga ut Billingebacken.

Tre år senare, 1970, invigdes friluftsparadiset på Billingen. Då hade Arne Sandberg donerat ytterligare 7 miljoner kronor eftersom kostnaderna blivit högre än beräknat. Den totala anläggningskostnaden för projektet slutade på cirka 32 miljoner kronor (Källa: Skövde Idrotts-historia Museum), vilket motsvarar 242 miljoner kronor i 2015 års penningvärde (Källa: SCB).

*1971 slogs Skövde stad samman med ett antal kringliggande orter och bildade Skövde kommun

På anläggningen fanns allt: Hotell, bad, tennisbanor, läkare, fotbollsplan som vintertid förvandlades till isbana, slalombacke med lift, motionsslingor och till och till detta anlades också en kyrka, en arkitektonisk pärla. Hela människan, med kropp, själ och hjärta, skulle tas omhand på berget.



Gåvobrevet som möjliggjorde satsningen.

Tack vare makarna Sandbergs engagemang och generösa donation, och Skövde stads mod att satsa tillsammans med paret, blev Skövde snabbt det centrum för friluftsliv, hälsa, elitidrott, nöje och rekreation som man hade hoppats. Till stor glädje för Skövdeborna, förstås, men den unika anläggningen blev också nationellt känd och lockade besökare från alla håll i Sverige. I en reklamfilm från Billingeområdets ungdom benämner tv-profilen Bengt Bedrup Skövde som "Mellansveriges ledande vintersportort".



2. Förändringar genom åren

2.1 ÖVERTAGANDET

Sex år efter invigningen av Billings fritidsområde köpte Skövde kommun hela anläggningen av Arne och Maja Sandbergs stiftelse för den symboliska summan en krona. Undantaget var kyrkan, som ägdes av Sankt Lukas-stiftelsen, och hotellet, som 1982 köptes upp av den statliga hotell- och restaurangkoncernen SARA.

En stor del av den köpeskilling som stiftelsen fick vid försäljningen av hotellet skänkte paret till idrottslivet i området. Ett 30-tal föreningar fick del av mångmiljongåvan – ytterligare ett led i att Sandbergs fullföljde sin vision om ett Billingen för själ och hjärta.

2.2 DECENNIER AV UTVECKLING

Genom åren efter övertagandet 1976 har privata, ideella och kommunala krafter bidragit till återkommande utveckling och förbättringar av området. Här följer ett urval av de viktigaste händelserna:

1976-1980

- Motionsspår renoveras och förses med elljus.
- Billingebadet genomgår en stor upprustning.
- Billingebacken grävs ur för att bli mer åkvänlig och den första pistmaskinen köps in.

1981–1990

- Skid-SM anordnas på Billings fritidsområde 1982.
- Konstsnöspåret byggs av IF Hagen, tack vare ekonomiskt överskott från Skid-SM.
- Slalomklubben SK Vitesse bygger klubbstuga.
- Hagenstugan byggs.
- Nya campingen iordningställs i privat regi och den gamla avyttras.
- Nytt snösystem och lift anläggs i Billingebacken och backen breddas.

1991-2000

- Sekretariatet på skidstadion byggs.
- Snowboardnedfarten iordningställs.
- Liftbyggnaderna renoveras.

2001-2010

- Skövde Bandy tar över driften av isbanan och bygger klubbhus.
- Skövde kommun tar över konstsnöspåret och en omfattande renovering genomförs.
- Billingebadet med tillhörande omklädningsbyggnad samt mark säljs till First Hotel Billingeus.

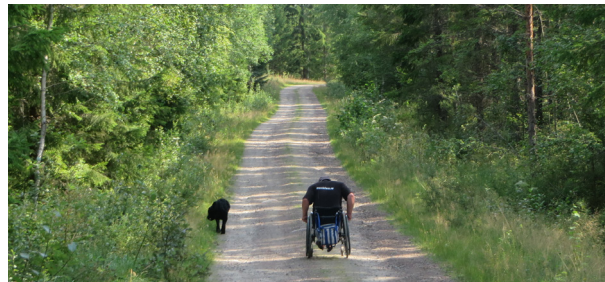
2011-2015

- Billings ekonomiska förening bildas efter att 14 aktörer på Billingen beslutat att gemensamt arbeta för tillgänglighet och utveckling i området. I dagsläget består föreningen av 17 aktörer och har tillsammans med medlemsföreningarna cirka 2000 medlemmar.
- Aktivitetsplats och skicrossbana invigs.
- Nytt utegym byggs.
- Billings fritidsområde blir certifierat Vasaloppscenter.

2.3 VIKTIGT STEG MOT FRAMTIDEN

2012 tar Skövde kommun ett principbeslut om att satsa vidare på Billings fritidsområde. I augusti 2014 presenterar Allians för Skövde, som ett vallöfte, en plan för att ta makarna Sandbergs vision vidare in i framtiden.

Året därpå, 2015, beslutar kommunfullmäktige att under tre år avsätta 30 miljoner kronor för investeringar i området. Samtidigt påbörjas en utredning om framtida investeringar och mål i området (Se ”4. Billingen i framtiden” för mer information).



3. Billingen i dag

3.1 ETT BERG AV UPPLEVELSER

I dag, nästan 50 år efter den historiska etableringen på bergets topp, ser Skövdeborna fortfarande Billingen som kommunens största och mest värdefulla tillgång. Anläggningen hyser ett av stadens starkaste varumärken och är till stor glädje för kommunens invånare, samtidigt som det lockar många utifrån att besöka Skövde och turista här. Det finns många exempel på personer som valt Skövde tack vare berget, inte minst skidåkare från olika delar av landet.

Att anläggningen omgärdas av ett rikt och blomstrande föreningsliv, där ideella krafter driver verksamhet i allt från orientering till skidsport och friluftsliv, är en mycket värdefull del av områdets varumärke. Sedan 2012 arbetar paraplyorganisationen Billingens ekonomiska förening aktivt och engagerat för att tillgängliggöra och utveckla området.

I fritidsområdet finns unika träningsmöjligheter i kombination med boende på hotell, i stugby eller på vandrarhem. Billingen i Skövde är ett officiellt Vasaloppscenter för cykel, löpning och skidor. Här finns alla förutsättningar för att träna inför klassikernas olika grenar – året runt – enskilt eller i grupp. På vintern erbjuder anläggningen skidspår, slalombacke, pulkabacke, isbana med mera. På sommaren finns bland annat en 50-meters utomhusbassäng för simträning och en spännande aktivitetsplats som inbjuder till lek för hela familjen. Det finns också möjligheter att åka mountainbike i speciellt markerade cykelspår och i skogen väntar tio motionsspår, men också möjligheten till lugnare aktiviteter så som fiske.

3.2 NUVARANDE UTBUD

Det breda utbudet i Billings fritidsområde gör det till en anläggning unik för hela landet. Området består i dag av:

- First Hotel Billinge: Hotell-, rekreations- och konferensanläggning med 241 rum och 26 konferenslokaler
- Blå hallen: Kongress- och eventanläggning med plats för 1 300 personer
- Slalombacke med snökanon, släpliftar och snowboardnedfart
- Isbana
- Pulkabacke
- Billingebadet med tre utomhusbassänger, varav en 50-metersbassäng
- Omklädningslokaler med dusch, bastu och handikappanpassade toaletter
- S:t Lukas kyrka
- Billings stugby, camping och vandrarhem
- Aktivitetsplats/Lekplats
- Flera aktiva idrottsföreningar med klubbstugor
- Skövde idrottshistoriska museum
- Skidstadion med spårcenter, flera elljus- och motionsspår på mellan 2,5 och 16 km. Även konstsnöspår.
- Mountainbikespår
- Billingeleden: 40 km lång naturskön promenadled
- Handikappanpassad promenadstig
- Hållsdammen: Fiskesjö med inplanterad ädelfisk
- Åsbotorpsjön med handikappbrygga och unikt fågelliv
- Utsiktsplats
- Grillplats och grillpaviljong
- URKRAFT aktivitetscenter

FÖRENINGAR PÅ BILLINGEN I DAG:

- Billings Klätterklubb
- Friluftsförbundet Skövde
- Idrottshistoriska Sällskapet
- IF Hagen Friidrott
- IF Hagen Orientering
- IF Hagen Skidor
- IFK Skövde Friidrott
- IFK Skövde Skidor
- Naturskyddsföreningen
- SK Vitesse
- Skövde Bandyklubb
- Skövde Cykelklubb

3.3 KULTURHISTORISK MILJÖ

Områdets karakteristiska byggnader, ritade av arkitekten Hans-Erland Heineman, anses vara mycket intressanta ur kulturhistorisk synpunkt. Så här formuleras det i "Kulturmiljöprogram för Skövde kommun, Skövde stad, 2. Kulturmiljöer och byggnadsobjekt" (2011):

"Modernistisk kulturmiljö med mycket stora värden, en klassisk Skövdeprofil men en unik anläggning utan direkt motsvarighet i övriga Västra Götaland." ... "Alla enheter är delar av en mycket komplett helhet som är av mycket stort kulturhistoriskt och arkitekturhistoriskt intresse."

...

"Byggnaderna har genomgående fasader i tidstypisk vit kalksandsten ("mexisten"). Badet från 1968 karaktäriseras bl.a. av omklädningsrummets bågformiga tak. Den stora hotellanläggningen uppfördes 1968 och tillbyggdes 1971 mot norr. Den kännetecknas bl.a. av ljusa slutna byggnadskroppar med uppbrutna hörn, glasade partier, snäckformiga partier och inslag av kopparplåt och brunlaserat trä. Den genombrutna entréfasaden härstammar från en ombyggnad av entrén 1982 – 1985."

"Snäckformen är ett genomgående tema i den fristående lilla Sankt Lukas kyrka från 1969. Kyrkobyggnaden är en av Skaraborgs vackraste och mest intressanta modernistiska kyrkor. Den representerar en avancerad sakral modernism med dess växlingar mellan slutna murverk, öppna glasade ytor och slanka bågformer. I likhet med hotellet har omgivande landskap med utsikten över staden komponerats in i anläggningen. Kyrkan är mycket välbevarad. Hela anläggningen har en mycket väl bibehållen sen 1900-talskaraktär. Idrottshallen byggdes 1990."

"Anläggningen har inte någon motsvarighet i övriga Skaraborg och är av mycket stort arkitekturhistoriskt intresse."

...

"I modernismens Skövde är Billinge hus, i likhet med Kulturhuset i kvarteret Oden, en klenod bland kulturmiljöer, med värden som är synnerligen viktiga att ta vara på."





4. Billingen i framtiden

4.1 2000-TALETS STORA SATSNING

I dag växer intresset för hälsa och livskvalitet ständigt och med 2016 års ögon kan man konstatera att Arne och Maja Sandberg var verkliga föregångare. Sandbergs etablering ligger helt i linje med dagens synsätt på hälsa och livskvalitet och utgör därmed en värdefull grund för framtidens Skövde att bygga vidare på.

I "Programförklaring för Skövde, mandatperioden 2015-2018", antagen av kommunfullmäktige, slås det fast att Billingsens fritidsområde ska fortsätta att utvecklas. Visionen "Billingen 2020 – för själ och hjärta" innehåller ambitionen att området ska bli ett av södra och västra Sveriges mest välbesökta besöksmål, sommar som vinter.

Besöksnäringen är den snabbast växande branschen i landet och förväntas vara en basnäring år 2020. Med en stark besöksnäring följer fler arbetstillfällen, stärkt handel, befolkningsökning och en god centrumutveckling. Kort sagt: En attraktiv kommun att leva och verka i.

Billingen är en unik tillgång som har en stor potential att utvecklas i syfte att öka turismen och stärka Skövde som besöksstad.

4.2 MÅLBILD

Skövde kommuns strävan är att Billingeområdet ska bli ett av södra och västra Sveriges mest välbesökta besöksmål, sommar som vinter. Sedan arbetet med att utveckla Billingen i den riktningen intensifierades har utredningar gjorts kring området, dess förutsättningar och potential. I arbetet har såväl kommunföreträdare, Billingens mycket engagerade föreningar samt näringslivsrepresentanter varit aktiva. Utifrån arbetet presenteras följande målbild:

Anläggningen ska vara av hög kvalitet och locka föreningar och andra aktörer att anordna nationella evenemang här. Kärnan i utbudet på Billingen ska vara hälsa, motion, natur, rekreation och äventyr. Det ska finnas en långsiktig och kraftfull marknadsföringsstrategi för att ytterligare stärka och förmedla Skövdes och Billingeområdets varumärke.

Utbudet på Billingen ska vara tydligt inriktat mot verksamheter som utförs utomhus. Det som bör prioriteras är längdskidspår som håller SM-klass, utförsåkning i en utbyggd och förlängd Billingebacke med ny lift, mountainbike (MTB), downhill, fiske samt ett asfalterat spår för rullskidåkare och personer med funktionsnedsättning.

Billingens fantastiska utsikt kan användas på flera sätt, genom att nyttjas året runt i upplevelser och marknadsföring. Vintertid ska området vara "Porten till fjällen" där man kan träna och pröva sin utrustning innan man åker på tävlingar och fjällsemester. Det ska finnas bra boende för affärsresenärer, weekendbesökare, barnfamiljer, motionärer och grupper.

Det ska vara lätt att hitta till Billingen och ett besök där ska bestå av en härlig och unik naturupplevelse på en anläggning av hög klass. Samtidigt ska besöket kännas enkelt, med närhet till och koppling mellan olika aktiviteter – så enkelt att en familj kan samlas kring samma fikakorg efter en dag på berget, trots att man ägnat sig åt vitt skilda aktiviteter.



4.3 VÄGEN MOT MÅLET

För att nå ovanstående målbild är investeringar av olika slag nödvändiga. Bland annat krävs en breddad och förlängd Billingebacke med stollift, som ger möjlighet till skidsport på vintern och downhillcykling under barmarkssäsongen. Man behöver också bygga ut dagens skidspårssystem samt spår för mountainbike (MTB). Med en långsiktig målsättning att det ska finnas snögaranti för längdskidåkning under vintermånaderna krävs ett modernt och automatiserat konstsnösystem.

Billingen är sedan 2012 officiellt Vasaloppscenter, men för att göra det komplett och konkurrenskraftigt krävs bland annat utbyggda MTB-spår och en rullskidbana. Dessutom finns behov att anlägga en byggnad som kan samla servering, värmestuga, omklädning med mera och fungera som ett "hjärta" i centret. Det är också lämpligt att den populära aktivitets-/lekplatsen med intilliggande utegym byggs ut.

Att locka idrottsliga evenemang till Billingen är ett effektivt sätt att marknadsföra området. Ett sådant exempel är den så kallade SM-veckan Vinter, som under en veckas tid samlar svenska mästerskap i olika vinteridrotter i en och samma stad. När Örebro 2015 arrangerade SM-veckan Vinter var ett 25-tal olika idrotter representerade. Evenemanget lockade cirka 47 000 besökare och genererade en omsättning i mångmiljonklassen.

En utveckling av Billingen skulle möjliggöra för Skövde att ansöka om att få arrangera SM-veckan Vinter 2020. Evenemanget utgör en möjlighet att visa upp Skövde som en evenemangsstad där kommunala verksamheter, föreningsliv, näringsliv och invånare sluter upp kring en gemensam sak. SM-veckan vinter ger stor massmedial publicitet och om den arrangeras i Skövde skulle det bidra till att stärka Skövdes varumärke, helt i linje med Vision Skövde 2025.





5. Kopplingen till Vision 2025

Vision Skövde 2025 blickar in i framtiden, berättar om kommunens strävan och hur man vill att Skövde ska uppfattas i det långa perspektivet. Visionen utgår från den potential och de förutsättningar som finns i Skövde och är en vägvisare för kommunens arbete.

Visionen lyder: *"Skövde regionen är känd i landet som en välkomnande och växande region där människor möts, verkar och mår bra."* För att nå den har kommunen slagit fast sex prioriterade utvecklingsområden:

- **Regionen:** Förstärka rollen som attraktiv centralort och agera draglok för hela Skövde regionen.
- **Attraktiva boendemiljöer:** Utveckla förutsättningarna för att bygga nya bostäder och stärka intresset för att investera i Skövde.
- **Kunskapsutveckling och arbete:** Arbeta för att det byggs upp spetskompetenser som lockar nyetableringar till Skövde regionen.
- **Natur och miljö:** Värna den vackra naturen och erbjuda möjlighet till rekreation och ett hälsosamt liv.
- **Tillsammans:** Utveckla former för invånare att mötas och samverka på alla nivåer, präglad av ett rikt och varierat kulturliv.
- **Vårt varumärke:** Göra Skövdes varumärke "En framtidsstad med livskvalitet och drivkraft som får spännande saker att hända" starkt och tydligt.

En utveckling av Billingen bidrar på flera sätt till att göra visionen verklig. Det avspeglas bland annat i att fem av dessa utvecklingsområden tydligt berör satsningen:

- **Regionen:** Ett utvecklat Billingen skulle, i än större utsträckning än idag, sätta Skövde på kartan och locka turister och besökare både till Skövde och andra delar av Skaraborg.
- **Attraktiva boendemiljöer:** Anläggningen är en god grund för att locka människor att bosätta sig Skövde, vilket i sin tur ökar intresset för företag att investera och bygga här.
- **Natur och miljö:** En utveckling av utbudet på Billingen ger unika möjligheter till en rik fritid i naturlig miljö, rekreation och ett hälsosamt liv för Skövdes och Skaraborgs invånare.
- **Tillsammans:** En tillgänglig anläggning med ett brett utbud skapar goda möjligheter för invånare att mötas.
- **Vårt varumärke:** En högkvalitativ och bred rekreationsanläggning på Billingen skulle bidra till att skapa lokal stolthet och nationell kännedom som stärker Skövde varumärke.

En viktig del i Skövdes vision och i varumärkesplattformen är också de tre kärnvärden som ska vägleda och genomsyra allt arbete i kommunen.

- **Kraft** – här finns ett ständigt driv. Vi är nytänkande, framåtsträvande och företagsamma. Här får vi saker att hända.
- **Mod** – vi vågar satsa, visa framfötterna, utvecklas och prova på nya saker. Vi har modet att säga ja där andra säger nej och tar oss an utmaningar.
- **Glädje** – här finns värme, humor och en genuin känsla.

Målsättningen för Billingens framtida utveckling tar tydligt avstamp i samtliga dessa och är därför ett viktigt led i att visa den tyngd och starka övertygelse som finns bakom Skövde kommuns varumärke: framtidens stora satsning bottnar i Kraft, Mod och Glädje.

Billingen är Skövdebornas stolthet, vattenhål och smultronställe – och har så varit i snart 50 år. Viljan att utveckla Billingen bygger på vetskapen om hur betydelsefullt området är för Skövdeborna och besöksnäringen i Skövde.